

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied**
Cluster Natura 2000/ PAS

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk
DGNVLG-NP / 19129618

Datum 29 mei 2019
Betreft Eerste reactie op uitspraak Raad van State inzake het Programma
Aanpak Stikstof

Geachte Voorzitter,

Vanochtend heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (in de rest van de brief aangeduid als 'Afdeling') uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Twee natuurorganisaties, Mobilisation for the Environment (MOB) en werkgroep Behoud de Peel, hebben tegen zes vergunningen beroep ingesteld. Het betreft vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming voor veehouderijen die een beroep doen op de ontwikkelingsruimte van het PAS. Volgens deze organisaties wijkt het PAS op een aantal punten af van de Europese Habitatrichtlijn. Ook is beroep ingesteld tegen beweiden en bemesten zonder vergunning door een aantal landbouwers, op grond van de daarvoor geldende provinciale vrijstelling. In beide zaken heeft de Afdeling nu een uitspraak gedaan.

Uitspraak

De Afdeling stelde in mei 2017 prejudiciële vragen over het PAS aan het Europese Hof van Justitie in Luxemburg. Het Hof deed uitspraak op 7 november 2018. Ik heb uw Kamer hier op 20 november 2018 over geïnformeerd (Kamerstuk 32 670, nr. 141). Het Hof accepteert een systeem als dat van de PAS bij het toestaan van projecten, maar gaf aan dat er zware eisen blijven gelden voor de onderbouwing van het PAS. Het Hof oordeelde daarnaast dat de vrijstelling voor beweiden en bemesten alleen mogelijk is als significante gevolgen voor de natuur op voorhand zijn uit te sluiten.

De Afdeling heeft nu geoordeeld dat het PAS niet aan deze eisen voldoet. Op basis van het PAS wordt vooruitlopend op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor beschermde natuurgebieden, alvast toestemming gegeven voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor die gebieden. De Afdeling stelt dat de huidige motivering niet de wetenschappelijke zekerheid biedt dat er geen schadelijke gevolgen zijn voor de natuur, en dat een dergelijke toestemming vooraf niet meer gegeven mag worden.

Daarnaast oordeelt de Afdeling dat de vrijstelling van de vergunningplicht voor beweiden en bemesten niet in overeenstemming is met de Habitatrichtlijn, omdat niet vooraf is uitgesloten dat de betrokken depositie niet leidt tot aantasting van de natuur. Om die reden is een vergunning nodig voor het beweiden en bemesten.

Gevolgen PAS

De bevoegde gezagen voor toestemmingsverlening op grond van het PAS hadden voorafgaand aan de uitspraak van de Afdeling besloten om de toestemmingsverlening op basis van het PAS vanaf 23 mei 2019 12.00 uur tijdelijk op te schorten, tot de gevolgen van de uitspraak zorgvuldig in beeld zijn gebracht. Deze opschorting blijft van kracht. Het is ook niet meer mogelijk om meldingen in te dienen.

Bij de Afdeling zelf en bij de rechtbanken liggen nog meer toestemmingsbesluiten die gebaseerd zijn op het PAS in beroep voor. De behandeling van deze zaken was aangehouden in afwachting van de uitspraak in de pilotzaken. De Afdeling is voornemens om in juni duidelijkheid te bieden over de natuurvergunningen voor veehouderijen. De afhandeling van zaken over bestemmingsplannen zal wat langer duren.

Tot slot

Het PAS beoogt doelen voor natuur en economische ontwikkeling in balans te realiseren: de natuur robuuster maken, stikstof verminderen en nieuwe activiteiten mogelijk maken. De Afdeling heeft een duidelijke uitspraak gedaan. Deze uitspraak raakt iedereen die vergunningsaanvragen heeft lopen. Ik vind het van belang om te benadrukken dat mijn ambitie om de hoeveelheid stikstof terug te dringen een prioriteit blijft. Ik ga de uitdaging aan om de balans tussen natuur en economische ontwikkeling te herstellen.

Ik hecht eraan om uw Kamer snel te informeren bij belangrijke ontwikkelingen zoals deze. Vandaar dat ik u nu mijn eerste reactie op hoofdlijnen stuur. Volgende week vindt een bestuurlijk overleg plaats met de PAS-partners. Met hen zal ik bespreken hoe we gevolg kunnen geven aan de uitspraak. Na dit overleg zal ik u nader informeren over de uitkomsten en de consequenties voor het PAS en de vrijstelling voor beweiden en bemesten. Ook zal ik dan een nadere juridische analyse van de uitspraak met u delen. Hiermee kom ik ook tegemoet aan uw verzoek uit de regeling van werkzaamheden van vandaag om een brief te ontvangen over de uitspraak van de Raad van State over het PAS.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit